

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

Liturgia. A nálunk szokásos temetési szertartás valóban annyira eltér a Rituale Romanumtól és a külföldön szokásas temetési szertartásoktól, hogy a közös elemek is nehezen vehetők észre. A mi temetéseinknél annyira jellegzetes *Circumdederunt* amázokban teljesen ismeretlen. A mi temetési szertartásunk legnagyobb részében egy összevont halotti zsolozsma, a matutinum lelegeje és a laudes vége. Az invitoriummal (meghívás), a Circumdederunt-tal kezdődik, amit a 94. zsolttárral úgy mondunk el, mint a zsolozsmában általában, vagyis a zsolttár egyes versei után ismétlődik az invitorium-vers egészben vagy részben. A Rituale Romanum szerint temetéseknél legalább is kívánatos a halotti zsolozsma elmondása. Nálunk ezt úgy látszik már ősidőktől fogva nem mondták, helyét ez az összevont zsolozsma foglalta el. Viszont írott források tanúsága szerint, a rómaiától eltérően, nálunk már a legrégibb időkben a Circumdederunt (a 17. zsolttár 5. verse a Psalterium Romanum szerint) volt a halotti zsolozsma invitoriuma és az Absolve-vers (amit a Rituale Romanum szerint a pap a könyörgésben mond) a Benedictus antifónája. Ez a temetési szertartás először Telegdi Miklós pécsi püspök, esztergomi adminisztrátor szertartáskönyvében (Agendarius, 1583) fordul elő. A szertartás összeállítása, a zsolozsma összevonása azonban nem tőle való. Ő már hosszú, talán évszázados gyakorlatot foglalt írásba. Pázmány pedig, hogy a hívó népet újításokkal ne zavarja és megütközést ne keltsen, ezt változatlanul átvette Rituáléjába az ugyencsak magyar jellegzetességgel, a Szent Mihályhoz, a paradicsom őréhez intézett könyörgéssel. (V. ö. Rajner: A Rituale-kérdés Magyarországon).

Szülők. — Helyes, hogy önök igyekeznek már előre megállapodni egymás között, milyen módszer szerint nevelik a születendő kis jövőnyt, akinek szerencsés megérkezéséért mi is szívből imádkozunk. Egyáltalán nem nevetségesek azok a beszélgetések önök között, amelyek e téma körül folynak, ne is gondoljanak a mesebeli csúfolódásra, hogy »kié lesz a kis ködmön«, mert annak a mesének a tanúsága nem erre az esetre vonatkozik. Sokkal jobb, ha most vitatkozzák végig a vitatkoznivalóikat, mintha a baba, vagy később a nyiladozó értelmű kisgyermek előtt tennék. Ami a vitatkozásuk tárgyát illeti: melyik a legjobb nevelési módszer — arra vonatkozóan mi azt tudjuk mondani: legjobb a természetes, emberi viselkedés a kicsivel, különösen pedig később a növekedő gyermekkel szemben. Mindig az a módszer a leghelyesebb egyébként, amely legjobban szolgálja a célt: hogy a gyermekből testileg lelkileg egészséges, becsületes, okos, emberséges ember legyen. Első parancs a nevelésben a józan természetesség s ebbe kell beleépülnie a következetességnek. Vannak esetek, mikor szigorúnak kell lenni, vannak esetek, mikor az enyhesség a célravezetőbb, vagy a helyzetnek megfelelőbb. Nem igaz az, hogy a mindig, minden körülmények között, minden áron alkalmazott szigor jelenti az elvhűséget és a következetességet. A minden áron való szigor nem következetesség, hanem gépieség, ami mögött korlátoltság húzódik meg és ami nagyon megbosszulhatja magát. Ezzel függ össze az is, amit másik kérdésünkkel kapcsolatban mondani tudunk. Nem vagyunk hívei a hideg fejjel, »higgadtan« kiosztott büntetésnek. A család nem felelősségrevonó intézmény, ahol az elkövetett gyermeki csínyek, vagy botlások nyomán valóságos miniatűr bírósági eljárás zajlik le olyasmiről, amit egy egészséges anyai nyaklevessel kellett volna elintézni. Különösképpen nem vagyunk hívei a hideg fejjel kiosztott testi fenyejtésnek. Ha a gyerek olyan csínyit, vagy rosszat követ el, hogy az apa dühbe gurul és elnadragolja, a gyerek hamar el-

felejt, de ha ugyanezt hosszú várakozás után teszi, a gyerek megérzi benne az együgyűséget, korlátolttságot, természetellenességet s megutálja a szülőket.

F. A. Fájdalmas csalódása érthető, de — úgy érezzük — igazságatlanság is csúszott levelébe, amelyet szinte vádiratnak lehetne nevezni. Férfjét azért nem lehet csalónak, ámitónak és szájhősnek nevezni, mert nagyhangon beszél, de, amikor megvalósításra kerül a sor, csődöt mond híres lelki ereje és férfiassága. Még sokszor találkozik majd az életben azzal a ténnyel (ha nem is érinti majd olyan fájdalmasan, mint férje esetében), hogy az emberek nem olyanok, amilyeneknek kívülről látszanak, vagy amilyeneknek mondják magukat. Nem beszélünk csalókról és képmutatókról, akik tudatosan tévesztik meg embertársaikat, hanem rendes emberekről, és nem is bűnökről, hanem önmagukban semleges tulajdonságokról. Ha valaki sokat beszél férfias határozottságáról, hideg érzéketlenségéről, műveltségéről, különböző sikereiről stb. — annál mindezeket egy kissé meg kell kérdőjeleznünk. Nem mint-ha az illető hazudnék, de a mélylélektan tapasztalatai szerint az illetőkben (— éppen mert nincs meg bennük ez a tulajdonság) — tudatalatti hiányérzet van, amelyet azzal igyekeznek a lelkükből kiküszöbölni, hogy folyton hangoztatják, és embertársaik szeme elé állítják. Az emberek hisznek nekik, sőt ők maguk is elhiszik magukról, amit másokkal elhitetni szeretnének. Amikor aztán valami döntő helyzetbe kerülnek, akkor kiderül a rettenetes belső hiány. (Fordítva is áll a helyzet: jelentéktelen, szerény, szinte félnékn hallgatag emberekről nagy csapások idején egyszerre csak kiderül, hogy hihetetlen erőtartalom felett rendelkeznek. Nem tudatos szerénységből, vagy alázatosságból rejtegették ezt, hanem tudatalatti erőérzetük következtében sohaem jutott eszükbe ezzel kérkedni, vagy fitogtatni. Másmost az embereknek a felebaráti szeretet törvényénél fogva — de a házastársaknak a kegyelmi közösség szent kapcsolata folytán százszoros mértékben — nem az a feladatuk, hogy a másik félben meglássák és pellengérré állítsák a hiányokat, hanem, hogy pótolják, amire a másik fél éppen hiányai miatt képtelen (gyors és határozott intézkedés, bátor helytállás) — másrészt, hogy megadják a másik félnek, amire az vágyódik, de nem meri önmaga előtt sem bevallani (gyengédség, részvét, megbecsülés, bizalom) — és végül, hogy az egész életen keresztül tartó türelmes ráhatással kérleljék, szoktassák, cselekedtessék, oly irányban, hogy belülről gyarapodjék abban, aminek eddig kívülről akart látszani. A feleségnek igazán legszebb munkája ez, munka, amely megment a »csalódás« gyötrelmétől, és attól a hűtlenségtől, amelyet a házastárs elkövet, amikor a másik felet kiszolgáltatja idegenek bírálatának.

A. E. Persze, hogy alapos tudományos kiképzésre kell törekednie, és abban is igaza van, hogy a gyakorlati életben szükséges ügyességeket is el akarja sajátítani. Minél több vonalon tud értékeset produkálni, annyi-val inkább fogadja el az ifjúság mint vezetőt és irányítót, erkölcsi téren is. Boldog Don Boscóról mondja életrajza, hogy az ifjúságnak atyja és tanítómestere volt mindenben: tudományban, zenében, és a legkülönb-félebb iparágakban. Iskolában és műhelyben egyformán megállta helyét. Tanított latin, görög és olasz nyelvtant, tudott játszani minden hangszeren, amely kezeügyébe került, résztvett az asztalosműhely, a cipészek és szabók munkájában, és az asztalnál a közös üdülések alkalmával is ő volt az, aki beszélt, vezetett, szórakoztatott.